

Fordítói profil: Árendás László

Ha fordítasz, csináld rendesen, teljes erővel, szívvel-lélekkel – hogyan máshogy. Ezt Árendás László szakfordító vallja, aki a fordításról, a szakma iránti érzéseiről, fordítóvá válásáról és személyes tapasztalatairól mesélt.

Árendás László jelenleg szabadúszó fordítóként dolgozik, de sokéves általános és középiskolai tanári tapasztalattal rendelkezik. Az idegen nyelvek iránti szeretete már korán megmutatkozott, különösen az angolhoz és az oroszhoz fűzték szorosabb szálak. Ez vezérelte, hogy a középiskola befejeztével angol-orosz tanári szakot végezzen. Számára a nyelvek szeretete és

átadása nem merült ki a tanításban; a tanítás mellett a fordítás is mindig közel állt a szívéhez. Nyelvtanári és fordítói szakot végzett, így egyetemi éve alatt nem csak a tanári, hanem a fordítói szakmába is betekintést nyert.

A tanári diploma megszerzése után nyelvtanárként helyezkedett el, jellemzően általános iskolás felsős és gimnazista diákokat avatott be az angol nyelv rejtelseibe. Tanári pályafutása során sosem vesztette el érdeklődését a fordítás iránt; sőt, a fordítási feladatok oktatási módszerének központi részét képezték. Óráin nagy hangsúlyt fektetett a fordításra, mert úgy véli, a fordítás a nyelvtanulás remek módszere, melynek során a diákok más irányból közelíthetik meg az adott nyelvet, és ezáltal mélyebb betekintést nyerhetnek abba. A tanári munka mellett egyre komolyabban érdeklődött a fordítás iránt és úgy érezte, szívesen megmérettetné magát más színtéren is. Már megfogant benne a szakmaváltás gondolata, amikor egy fordítással foglalkozó ismerőse munkát ajánlott neki. Árendás László élt a lehetőséggel fordítói pályafutását szabadúszó fordítóként kezdte meg.

A tanári pályáról a fordítóira való váltás új dimenziót nyitott meg számára, melynek köszönhetően úgy érezte, egyszer csak kitágult a világ. Egy év szabadúszás után 2010-től egy keresett fordítóirodánál helyezkedett el, ahol elsősorban fordítóként, lektorként és projektmenedzserként működött. 2014 nyaratól ismét szabadúszó fordítóként kezdett el dolgozni, így személyes tapasztalatai által rálátása van mind a szabadúszó, mind a fordítóirodánál dolgozó fordítók munkájára és az ezekkel járó előnyökre és hátrányokra.

Egy fordítóiroda állandó munkatársaként dolgozni biztos megélhetést, kiszámíthatóságot és rutint jelent, emellett azonban erős kööttségekkel és szabályozásokkal is jár. Egy szabadúszó ellenben teljes mértékben önmagáért felel, munkáját piaci igények befolyásolják, ám saját maga dönthet arról, hogy mikor és mennyit dolgozik; biztos megélhetését szigorú önfegyelem és pontosan meghatározott időbeosztás által éri el. Nem mindenki tud a fordítóirodai munka szabályainak megfelelni, ahogy nem mindenki alkalmas szabadúszói tevékenységre sem. Életstílus- és személyiségfüggő, hogy ki hogyan tud hatékonyan és számára megfelelő ritmusban dolgozni.

Árendás László jellemzően műszaki jellegű fordításokkal foglalkozik, olyan világcégek szoftvereinek felhasználói felületeinek honosításában vett részt, mint az IBM, Apple, vagy akár a Microsoft. Fordított már számítógépes játékokat is, de weblapfordítóként ismert szállásfoglaló oldalak magyarosításában is szívesen részt vesz. Elmondása szerint, bár korábban nem volt különösebb preferenciája fordítási szakterületet illetően, nagyon megszerette azokat a területeket, amelyekkel munkája során találkozik.

A fordítói munka nehézségeiről gyakran nem esik szó, ez azonban nem azt jelenti, hogy a fordítók ne szembesülnének akadályokkal a mindennapi munkájuk során. Egy meghatározó tényezője a fordítói munkának a monotonitás. Elmondása szerint egy fordítónak meg kell tanulnia együtt élni ezzel, hiszen valahol minden tevékenységnek ez a sorsa. Az azonban nagymértékben a fordító hozzáállásán is múlik, hogy munkáját önmaga számára érdekessé tegye. Továbbá a fordítói munka során számos holtpont adódhat, amikor a fordító olyan jellegű mentális fáradtságot tapasztal, amely kiégéshez közeli állapothoz hasonlítható. Árendás László szerint ilyenkor az a legideálisabb, ha a fordító kivesz három hét szabadságot és kipihen magát. Egy fordítóiroda állandó munkatársaként ezt azonban nem lehet megtenni. Szabadúszóként annál inkább – bár itt is a piac dönt arról, hogy mikor tud az ember szabadságra menni. Vannak bizonyos időszakok az évben, amikor rengeteg munka adódik, ezt azonban fordítási megbízás híján akár egy több hetes kényszerszünet is követhet.

A nehézségek mellett Árendás László számos pozitívumot említ munkájával kapcsolatban. Fejlődési mérföldköveket egyenként nem tud kiemelni, előrehaladását sokkal inkább egy folytonos és lendületes fejlődésként éli meg, melynek során szüntelen új ismereteket sajátít el. Szakmai előrelépésében fontos szerepet játszott, amikor a fordítóiroda azzal az elismeréssel illette őt, hogy felkérték projektmenedzsernek, hiszen egy fordítási projektet az elejétől a végéig felügyelni hatalmas felelősség. Továbbá mindig örömmel tölti el, amikor szembetalálkozik saját fordításaival. Példaként egy számítógépes játék fordítását említi, amelyről a felhasználók és egy számítógépes újság is dicsérő szavakat zengtek.

Az említett pozitívumok mellett Árendás László megannyi értékről számol be, melyeket fordítói munkája során kapott. Bár nagyon szeretett tanítani, fordítóként sokkal nagyobb a sikerélményt tapasztal és az anyagi biztonságot is pozitívumként könyvelheti el. Az iskola, ahol angolt tanított, kétsaroknyira volt lakásától, ezen a fajta bezártságon a fordítóirodába való mindennapos beutazás viszont jelentősen változtatott. Budapest külső kerületéből beutazni a belvárosba egy igazi szociológiai tanulmány; az utazás során mind a várost, mind az embereket jobban meg lehet ismerni. Árendás László életében a fordítói munka igazi minőségváltozást hozott, jobban megismerte a világot, hiszen a fordítási projektek a világ különböző részeibe kalauzolták el őt. Jelenlegi munkája során sokkal több impulzus éri, a más környezet hatására kitágult a látóköre, mélyreható tájkozottságra és tapasztalatra tett szert mind szakmailag, mind a világban.

Saját tapasztalatai alapján Árendás László számos tanáccsal szolgál a leendő fordítóknak. Először is, azt ajánlja, hogy pályánk elején belső fordítóként helyezkedjünk el, így kulcsfontosságú alapismereteket és szakmai fogásokat sajátíthatunk el. Aki szívesen dolgozna szabadúszóként, az így szerzett tapasztalatokkal könnyebben tud majd érvényesülni. A pályaválasztást illetően hangsúlyozza, hogy ha a fordítói szakmát

választjuk, mert ez az, amivel foglalkozni szeretnénk, akkor az éppen aktuális projektbe adjunk bele mindent és teljes erőbedobással, rendesen csináljuk – hogyan máshogy.

Fordítói pályafutásuk során valószínűleg sokan akadályokban ütköznek és megkérdőjelezzik tudásukat. Az akadály azonban nem azt jelenti, hogy nem nekünk való az adott feladat, sokkal inkább, meg kell tanulnunk megoldást találni a problémára és túllépni azon. Ahhoz, hogy kiderüljön, mi is való nekünk igazán, ki kell próbálnunk magunkat, és a saját képességeinkhez mérten bele kell adnunk mindent. Ha adtunk magunknak elég időt, akár 1-2 évet, és még így sem tudunk túllépni a problémán, ne szégyelljünk váltani. Arra a kérdésre válaszolva, hogy őt hogyan érintette a tanári pályáról a fordítóira való váltás, valamint belső fordítóból szabadúszóvá válás, Árendás László kifejtette, úgy érzi, jól cselekedett és nem bánta meg döntését; lelkivilága nyugalmaért nagy előrelépés az, hogy képes volt váltani. Elmondta, ha kipróbálsz valamit, de időközben ráeszmélsz, hogy nem ez az, amit csinálni szeretnél, azt nem kudarcként, sokkal inkább élettapasztalatként kell megélni. Az a kudarc, ha rájössz, hogy amit csinálsz, már rég nem az, mint amire vágysz, de nem mersz váltani.

Végül pedig Árendás László hangsúlyozza, hogy hiába nélkülözhetetlenek a kapcsolatok a fordítói munkához, ugyanolyan fontos látni, hogy végső soron a munkánk minősít minket, az, hogy letettünk valamit az asztalra, és hogy őszintén, teljes odaadással tettük ezt.